

שימוש ברשתות חברתיות ללא הכשרה ומדיניות פורמלית: מחקר חתך בקרב אחיות

ענבל עמית – מנהלת תפעול, מכבי שירותי בריאות, מחוז י-ם והשפלה, ילנה מעוז – אגף בכיר לאיכות ובטיחות, משרד הבריאות, ילנה לוי – טיפול נמרץ פגים וילודים, המרכז הרפואי הציבורי אסותא אשדוד

רקע

הרשתות החברתיות הפכו לחלק בלתי נפרד מחיי היום-יום ומעבודתם של אנשי מקצוע במערכת הבריאות. לצד יתרונותיהן בתחומי התקשורת, הלמידה והנגשת מידע, השימוש ברשתות חברתיות מעלה סוגיות הנוגעות לסודיות רפואית, מקצועיות ואתיקה. המחקרים בתחום זה מתמקדים בארגונים בעלי מדיניות והכשרות מסודרות בנושא, אולם קיים מחסור בידע לגבי התנהגות אחיות בארגונים ללא תוכניות הכשרה מובנות ומדיניות ייעודית.

מטרה

מטרת המחקר הנוכחי הייתה לבחון את דפוסי השימוש ברשתות חברתיות, המודעות האתית והשימוש במידע מהרשתות לצורך קבלת החלטות בריאותיות בקרב אחיות במציאות ארגונית זו.

שיטות

מחקר חתך התבצע במרכז רפואי בינוני. המדגם כלל אחיות ואחים מוסמכים ממחלקות שונות (N=278), בעלי ותק של שנה לפחות. הנתונים נאספו באמצעות שאלון אנונימי מובנה שכלל מאפיינים דמוגרפיים, שאלון מקצועיות דיגיטלית, שאלון שימוש ברשתות חברתיות ושאלון העוסק בקבלת החלטות בריאותיות על סמך מידע מהרשתות החברתיות.

תוצאות

- 85.1% מהמשתתפים דיווחו על שימוש יומיומי ברשתות החברתיות, או שימוש של מספר פעמים ביום.
- 73% השתמשו ברשתות במהלך המשמרת.
- 96% מעולם לא פרסמו מידע הקשור למטופלים.
- 93.4% לא פרסמו ביקורת על מקום העבודה.
- 15.2% מהמשתתפים עברו הכשרה פורמלית בנושא כללי השימוש ברשתות חברתיות, ורמת ההיכרות עם המדיניות הארגונית הייתה נמוכה. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בהתנהגויות בפועל בין מי שקיבלו הכשרה לבין מי שלא.
- אחיות צעירות נטו להשתמש יותר ברשתות החברתיות, להפגין עמדות מתירניות יותר כלפי אינטראקציות דיגיטליות עם מטופלים ולהשתמש יותר בהגדרות פרטיות.
- השימוש במידע מהרשתות לצורך קבלת החלטות קליניות היה נמוך בכלל המדגם.

מסקנות

הממצאים מדגישים את הצורך בהטמעת תוכניות הכשרה מובנות בתחום המקצועיות הדיגיטלית, כבר בשלבי ההכשרה הבסיסית, ובהמשך במסגרת השתלמויות מקצועיות שוטפות בנושאי אתיקה ושמירה על סודיות רפואית, בהתמודדות עם דילמות מקצועיות במרחב הדיגיטלי וביישום עקרונות התנהלות מקצועית ברשתות החברתיות. במקביל, יש חשיבות לגיבוש מדיניות ארגונית ברורה, נגישה ועדכנית לשימוש ברשתות חברתיות, הכוללת דוגמאות יישומיות למצבים קליניים וארגוניים נפוצים. בנוסף, מומלץ לחזק מנגנוני בקרה והטמעה באמצעות שילוב הנחיות בתחום זה בהערכות עובדים, מינוי אחראי ארגוני לנושא אתיקה דיגיטלית ופיתוח תרבות ארגונית המעודדת דיווח ולמידה. לבסוף, לאור השימוש הנרחב ברשתות החברתיות בקרב אחיות צעירות, יש להתאים את ההכשרות לדור הדיגיטלי ולחזק אוריינות דיגיטלית, לרבות היכולת להעריך אמינות מידע המשמש לקבלת החלטות קליניות.